

є епіфеноменом, чимось вторинним – навпаки, він висвітлює глибинну сутність людини та її втілення у піднесене відношення до Єдиного Життя і у вчинки, які це Життя стверджують. Лише така Людина здатна подолати глобальну кризу сучасної цивілізації та збудувати гідне майбутнє для наступних поколінь.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Акимов А. Е., Шипов Г. И. Сознание, физика торсионных полей и торсионные технологии // Сознание и физическая реальность. 1996. - Т. 1. - № 1-2. - С. 66-72.
2. Дитте Л. А. Психологические основы развития духовности личности / Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Зб. наук. Пр. / Гол. Ред. Г. П. Шевченко. – Вип. – 4 (10). – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету імені В.Даля, 2005. – С. 80-86.
3. Дмитриев А. Н. Пульс будущего (Интернет-публикация): <http://pulse.webservis.ru> ANDmitriev/Books/FireClimate.
4. Дульнев Г. Н. В поисках нового мира. Психокинез, телепатия, телекинез: факты и научные эксперименты. – СПб.: ИД «ВЕСЬ», 2004. – 288.
5. Загоруйко О. О. Формування екологічної культури дитини в практиці сімейного виховання / Актуальні проблеми педагогіки: методологія, теорія і практика. Зб. наук. праць. - вип. 2. – Горлівка – 2004. – С. 42-44.
6. Романець З. О. Від здорового духу – до здорового тіла – розвиток духовності людини через розвиток екологічної свідомості // Здоровий спосіб життя. Збірник наукових статей. – Випуск 7. – Львів 2005. – С. 46-53
7. Тюріна Т. Г. До проблеми феномена духовності людини // Здоровий спосіб життя. Збірник наукових статей. – Випуск 10. – Львів 2006. – С. 56-60.
8. Ульшін В. А. Виховання духовності – глобальна проблема людства // Директор школи, ліцею, гімназії. 2004. - № 5. – С. 14-20.
9. Шевченко Г. П. Духовність і цінність життя / Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Зб. наук. Пр. / Гол. Ред. Г. П. Шевченко. – Вип. – 5. – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету імені В.Даля, 2004. – С. 3-15.
10. Шевченко Г. П. Духовність особистості в контексті сучасного світорозуміння // Директор школи, ліцею, гімназії. 2004. - № 5. – С. 4-9.
11. Шевченко Г. П. Духовний розвиток особистості: пошуки нового підходу до проблеми / Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Зб. наук. Пр. / Гол. Ред. Г. П. Шевченко. – Вип. – 4 (10). – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету імені В.Даля, 2005. – С. 221-226.

О.В. ОГІРКО

#### ДОШЛЮБНА ЧИСТОТА – ЗАПОРУКА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

*В роботі розглядаються проблеми дошлюбної чистоти як запоруки здорового способу життя. Кожен повинен плекати чистоту душі і тіла, виховувати в собі скромність, порядність, самоповагу, стриманість, відчуття міри.*

*В работе рассматриваются проблемы добрачной чистоты как залого здорового образа жизни. Каждый должен лелеять чистоту души и тела, воспитывать в себе скромность, порядочность, самоуважение, сдержанность, ощущение меры.*

*The problems of pre-marital cleanness as mortgages of healthy way of life are examined in work. Everybody must cherish the cleanness of the soul and body, educate in itself a modesty, decency, self-esteem, restraint, feeling of measure.*

Християнське подружжя є нерозривним і має призначення жити в любові, продовжувати людський рід і виховувати дітей. Кожне подружжя повинне бути благословенне Богом, що відбувається під час обряду вінчання. Біла фата, віночок нареченої – це символ невинності, дошлюбної чистоти. Дошлюбні стосунки мають властивість применшити особисте щастя і призводить до сексуального знудження. Люди, які вдаються до них частіше, отримують все менше задоволення; крім того – ускладнюються відносини між ними, що призводить до болісного розриву.

Зазвичай дошлюбні статеві відносини виливаються в цілковите опанування стосунків сексом. Це не дозволяє партнерам ширше подивитися на себе і пізнати один одного як особистостей. Між

партнерами існує лише секс, але немає правдивої близькості.

Соціологічні дослідження наводять на думку, що дошлюбний статевий зв'язок розбиває більше пар, ніж зміцнює. Дошлюбні статеві відносини заплутують і ускладнюють спілкування між двома особами. Коли стримуються від зносин до часу вінчання, сутність сексу є найпростішою; коли ж вступають у статеві стосунки поза подружжям – можуть зробити одного з партнерів невпевненим у цілях і мотиваціях, чи вони є насправді чесними в тому, що говорять.

Прикметами християнського подружжя є святість, єдність, нерозривність і гідність. Символічною формулою християнського подружжя є:  $1+1=1$ . Християнське подружжя є моногамним (одна людина і один чоловік й однієї жінки). Полігамія (багатоженство), поліандрія (багатомужжя), конкубітат (нічим не обмежені статеві зносини), конкубінат (позашлюбне співжиття), зневаження є зневагою даної заповіді [4].

Любов – найбільша з усіх богословських чеснот. Любов – це старання про справжнє добро ближніх, не зважаючи на самого себе. Любов ставить за передумову справедливість, тобто справедливу волю рішається віддати всім належну пошану і добро, а тоді шойно діяти більше. Любити – жити для себе, а жити для іншого. Прикмети любові в гімні любові (1 Кор.13.4 - 8). У грецькій мові є чотири терміни, які в українській мові перекладаються як любов. Storge – любов між батьками і дітьми, eros – еротична любов як сексуальне почуття, philia – любов до друзів, рідних, agape – жертвна любов, що підкреслює невичерпну добродійність. Любов повинна бути великою і дійсною. “Любов – довготерпелива, любов – лагідна, вона не заздрить, любов не чваниться, не надимається, не пишається, не шукає свого, не поривається до гніву, не задумує зла; не тішиться, коли хтось чинить неправду, радіє правдою; все зносить, в усе вірить, усього надіється, все перетерпить. Любов ніколи не перестане. Пророцтва зникнуть, мови замовкнуть, знання зникне. Бо знаємо частинно й частинно бачимо. Коли настане досконале, недосконале зникне... Тепер же остаються: віра, надія, любов – ці три; але найбільша з них – любов” (1 Кор.13, 2-10, 13). Любов заперечує всякий гріх.

Етапи розвитку любові – зацікавленість, захоплення, закоханість, кохання. Любов як вища чеснота. “Пісня пісень” – опис одухотвореної любові. Любов як пожадання, як пристрасне почуття. Егоцентрична любов (“амор”), “платонічна” любов, любов як милосердя (“caritas”). Уміння виступати приймати любов, але і давати [4].

Заповіді пошани чистоти: «Не чужолож» і «Не пожадай жінки свого ближнього» (Вих. 20.14; 23.4) вказують не чинити перелюбу, не оглядати безсоромних образів, не говорити безсоромних слів, не допускати безсоромного діла самому або з іншими. Даними Заповідями Бог забороняє все те, що може образити нашу невинність або інших через безсоромні думки, бажання, погляди, показування, висловлювання непристойних зображень (порнографії). Кожен повинен плекати чистоту душі і тіла, виховувати в собі скромність, порядність, самоповагу, стриманість, відчуття міри. Дев'ята Заповідь вказує шосту тим, що грішними є також думки - пожадання, навіть і коли не вчинені ділом. Пожадання – це еротичне прагнення, позбавлене Божою любові. Таким чином, навіть якщо ми тільки згадуємо на інших з пожаданням, ми вже вчинили перелюб у нашому серці (див.: Мт. 5.28).

Якщо людина буде займатися дошлюбними статевими зносинами, то дорого платитиме за це і матиме важкі наслідки. Вони можуть бути видимі, як вагітність або венеричні захворювання або невидимі, як психологічні проблеми. Статеві стосунки утворюють зв'язок між обома партнерами. Від зв'язку є сильний емоційний потяг до партнера, без логічного пояснення, чому він існує. Цей потяг проявляється незважаючи на те чи живеться з партнером у згоді, чи зовсім ні. Перший мужчина, з яким жінка має статеві стосунки, залишає в її пам'яті особливий, сильний і постійний відбиток. Ніякий інший мужчина не зможе зайняти в ній цього місця. Вона його ніколи не забуде. Після дошлюбних стосунків у хлопця зразу будується зв'язок до дівчини в його нутрі, і його тягне до неї. Але він свідомий того, що він не одружений, що це не на все життя, і тому він знає що це не було справжньою. І тому в ньому появиться внутрішній конфлікт: зв'язок тягне його до неї, але водночас є відчуття яке його відштовхує від неї. Так само у дівчини будується сильний зв'язок до хлопця в її нутрі, і її тягне до нього. Люди, що мають великий досвід навчання про дошлюбну стриманість, кажуть, що ще ніколи не бачили, щоб взаємовідносини у неодруженій парі стали кращими від справжніх стосунків. Навпаки, такі дошлюбні стосунки калічать взаємовідносини між особами, незалежно від того чи між ними була згода, чи ні [2].

Якщо молода пара займається дошлюбними статевими стосунками, то є три можливості щодо результату:

1. розійдуться – незалежно чи це була добра пара, чи ні (це часто стається)
2. одружаться але матимуть клопоти (деколи стається)
3. одружаться і будуть щасливі (дуже рідко стається) [2].

Дошлюбна чистота є позитивною чеснотою, направленою на любов. В серці людини вона витворює схильність, щоб відповісти на покликання до любові. Дошлюбна чистота допомагає молодим людям приготуватись до правдивої єдності в подружжі. Існують три сучасні міфи, які водночас трьома великим обманами. 1) “Секс є безпечний”, пропонується при цьому презервативи, контрацепцію, але при цьому ніхто не говорить про наслідки фізичні і психічні. 2) “Секс є цікавий” – якимось забувається про те, що справжня цікавість і радість полягає в чистих подружніх відносинах. 3) “Всім цим займаються”, що звичайно є брехнею, але в цьому вислові є певна дія на психіку. Дуже часто людина не хоче особливо відрізнятись від інших. Особливо серед молоді стається посміховиськом той або та, яка ще не має досвіду в цій сфері. Отже, якщо всі це роблять, то чому б і мені цим не зайнятись? Тут виникає ще одна небезпека: вважати за добре те, що всі вважають, або що всі роблять. Так не є, оскільки є такі об’єктивні цінності, які залишаються ними без огляду на те, що думає більшість [3].

Коли чоловік і жінка єднаються перед шлюбом, то своєю поведінкою не говорять про пошану до особи та життя. Чоловік і жінка, які не є в шлюбі, не виражають пошани до нового життя, не вшановують його, бо не в силі створити дім для покликаної до життя істоти. Усвідомлюючи собі це, пробують сягати по контрацептиви, а такий вибір – це вибір, який не шанує права на життя [3].

Чистота дозволяє зберегти великий дар, щоб подарувати його цій єдиній особі, яка стане товаришем чи товаришкою на ціле життя. Дошлюбна чистота – це єдина можливість – говорячи образно – зберегти ціле яблуко, щоб подарувати його єдиній особі (коли ми дамо кожному вкусити, то залишиться тільки огризок) [3].

Любов між чоловіком і жінкою, яка не є осмисленою та добровільною, стародавні греки називали «ерос». Грецький Старий Завіт вживає слово «ерос» лише двічі, а Новий Завіт – жодного разу: з трьох грецьких слів на позначення любові – ерос, філію (любов-дружба) і агапе – новозавітні тексти надають перевагу останньому, яке в грецькій мові було радше другорядним. Щодо поняття любові-дружби (філію), то воно вживається в Євангелії від Івана у глибшому значенні, щоб передати стосунки між Ісусом Христом та Його учнями. Уникання слова «ерос», як і нове бачення любові, відтворене у слові «агапе», вносить суттєву новизну у християнське розуміння любові. У критиці християнства, яка дедалі радикальніше розвивалася з часів Просвітництва, ця новизна була сприйнята вкрай негативно. На думку Фрідріха Ніцше, християнство отруїло ерос, який, хоч і не загинув через це, та деградував до пороку [1].

Варто звернути увагу на дохристиянський світ. Аналогічно до інших культур стародавні греки вбачали в еросі передусім сп’яніння, щось на кшталт «священного божевілля», яке опановує розум, висмикує людину зі скінченності її існування і дозволяє їй, охопленій священною владою, пізнати найвище блаженство. У релігіях такий підхід набуває форми культів плодючості, до якої належала й «священна» проституція, що процвітала у багатьох античних храмах. Еросу поклонялися як священній владі, як єднанню з божественним. Такій формі релігії, що, як величезна спокуса, суперечила вірі в одного Бога, Старий Завіт різко протистояв і боровся з нею як з перекрученням релігійності. При цьому, однак, він не заперечував еросу як такого, а оголосив війну його викривленим та шкідливим формам, оскільки фальшиве обоження еросу применшувало його гідність і знелюднювало його. Ерос – сп’янілий і невпорядкований – є не піднесенням, «екстазом» до Вищого, а падінням, деградацією людини. Щоб дарувати людині не миттєве задоволення, а справжнє передчуття вершини існування, блаженства, якого прагне все наше єство, ерос потребує виховання та очищення [1].

Людина стає справді собою, коли тіло і душа перебувають у внутрішній єдності, а виклики еросу можна подолати тоді, коли вдається досягти цієї єдності. Якщо людина прагне бути лише духом і відмовляється від плоті як від чогось тваринного, тоді і дух, і тіло втрачають свою гідність. З іншого боку, якщо людина заперечує дух і вважає матерію, тіло єдиною реальністю, – вона втрачає свою велич. Тільки тоді, коли обидва виміри справді творять єдність, людина стає сама собою. Лише в такий спосіб любов – ерос – може дозрівати, досягаючи справжньої величі [1].

Сьогодні християнству нерідко докоряють, що в минулому воно було ворогом всього тілесного; справді, такі тенденції в ньому завжди були. Проте спосіб вивіщення тіла, до якого вдаються сьогодні, є хибним. Ерос, зведений лише до «сексу», стає товаром, простою «річчю», яку можна купити й продати; точніше, сама людина стає товаром. Це далеко не найкращий спосіб утвердження людиною свого тіла. Радше навпаки, людина сприймає тепер своє тіло і свою сексуальність як суто матеріальну частину самої себе, яку можна використовувати й експлуатувати з розрахунку, – частину, яку людина сприймає не як сферу реалізації власної свободи, а як щось таке, що вона намагається зробити водночас приємним і нешкідливим. Насправді ж стикаємося з деградацією людського тіла, яке вже не є інтегрованим у повноту свободи нашого існування і живим

повноти нашого буття, а просто виштовхнуте у суто біологічну сферу. Такий вияв захоплення може дуже швидко трансформуватися в ненависть до тілесності. Християнська віра, натомість, завжди вважала людину єднісно-двоїтим буттям, в якому дух і матерія переплітаються, набуваючи чимось ще більшої шляхетності. Так, ерос бажає нас піднести «в екстазі» до Божественного, вивести нас за наші власні межі, і саме для цього потрібен шлях піднесення, зречення, очищення і зцілення

Отже, «ерос» позначає «земну» любов, а «агапе» позначає любов, яка ґрунтується на вірі і відноситься нею. Часто ці два поняття протиставляють як любов «низхідну» і любов «висхідну», які насправді ніколи не можуть бути цілковито відокремленими одне від одного. Вони знаходять свою справжню єдність в одній реальності любові. Навіть якщо первісно любов-ерос є передусім низхідною, висхідною – яка приваблює обіцянкою великого щастя, – то в міру наближення до іншої людини дедалі менше зосереджуватиметься на собі, шукатиме щастя для іншого, щораз то більше зосереджуватиметься про того, кого любить, даруватиме себе і багатиме «жити для іншого». Саме в цей момент до любові-еросу додається вимір агапе; бо інакше ерос занепаде і втратить самого себе. З одного боку, людина не може жити тільки в любові жертвоїній, низхідній. Людина не може завжди тільки давати, а повинна також отримувати. Той, хто бажає дарувати любов, має і приймати її як дар. Любов є одна, проте має різні виміри; то один, то другий може виділятися. Там, де, однак, два виміри любові віддаляються один від одного, з'являється обмежена форма любові [1].

### ЛІТЕРАТУРА

1. Папа Бенедикт XVI. Енцикліка “Deus Caritas est”. – Рим, 2006.
2. Панишко С. Дошлюбна стриманість. – Львів, 2002.
3. Коваль Г. Етика статевої та подружнього життя. – Курс лекцій. – Львів, 2006.
4. Остро О.В. Християнська етика: Навчальний посібник. – Львів: ЛІ МАУП, 2003. - 174 с.

## Ю.М. ПАНИШКО, В.І. КОВЦУН, Р.С. КОЗІЙ ВОДА – ДЖЕРЕЛО ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ПРОБЛЕМИ ПИТНОЇ ВОДИ (ПОВІДОМЛЕННЯ 3)

*Смакля є викладом робіт, присвячених проблемі питної води*

*Смакля является изложением работ, посвященных проблеме питьевой воды*

*Sмакля is exposition of the works devoted to the problem of drinking-water*

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) 80% всіх захворювань в світі пов'язано з вживанням недоброякісної води.

Забруднення, які отруюють воду, можуть викликати як гострі захворювання, так і бути причиною «сповільненої дії» (хвороби костей, нирок, навіть порушення генетичного апарату), що особливо відбувається на майбутніх поколіннях.

На сьогодні для людського організму найважливішими критеріями якості питної води є:

- 1) чистота води – мінімальна кількість шкідливих домішок, бактерій, хлормістких сполук, важких металів;
- 2) мінералізація – наявність у воді макро- та мікроелементів, які необхідні для здоров'я, деякі з яких організму являють собою електроліти, які проводять імпульси;
- 3) жорсткість води – наявність розчинних солей кальцію та магнію, від яких залежить смак, колір води з іншими речовинами;
- 4) кислотно-лужний стан (рН) – основні життєві середовища організму (кров, лімфа, спинно-мозкова рідина) мають слаболужну реакцію. Кислотно-лужний стан крові зберігається в доволі вузьких межах – 7,35-7,45. При зрушеннях рН в кислую сторону організм реагує, що веде до розвитку хвороб;
- 5) окислювально-відновний потенціал (ОВП) – здатність води вступати в біохімічні процеси в організмі. ОВП внутрішнього середовища організму в нормі завжди менше 0 і має від'ємне значення (від -80 до -200 мВ). ОВП питної у всіх країнах світу практично завжди більше нуля і має позитивне значення;
- 6) поверхневий натяг – чим менше сили поверхневого натягу, тим менше енергії потрібно витратити для розриву молекулярних зв'язків і здійснення взаємодії. Бажаний поверхневий натяг становить 45 дін/см (у водопровідної води – 73 дін/см);